

Sygn. akt III AUa 1850/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba (spr.) SSA Maria Salańska - Szumakowicz
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2016 r. w Gdańsku

sprawy E. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji E. P.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 lipca 2015 r., sygn. akt IV U 382/15

oddala apelację.

SSA Bożena Grubba SSA Alicja Podlewska SSA Maria Salańska - Szumakowicz

Sygn. akt III AUa 1850/15

UZASADNIENIE

E. P. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 18 maja 2015 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazano, że organ rentowy błędnie nie zaliczył wnioskodawcy okresu pracy w warunkach szczególnych w ramach zatrudnienia w (...) S.A. w okresie od 10 lipca 1987r. do (jak ostatecznie sprecyzowano) 31 grudnia 1992r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał całkowicie zaskarżoną decyzję i wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 29 lipca 2015r. Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Wnioskodawca urodził się dnia (...)

Wnioskodawca pracował w (...) S.A. w okresie od dnia 2 maja 1979 r. do dnia 7 czerwca 1982 r. jako aparatowy produkcji kwasu azotowych, w okresie od dnia 8 czerwca 1982 r. do dnia 31 lipca 1983 r. jako aparatowy procesów polimeryzacji, w okresie od dnia 1 sierpnia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1986 r. jako aparatowy procesów kondensacji i polimeryzacji, w okresie od dnia 1 sierpnia 1986 r. do dnia 9 lipca 1987 r. jako aparatowy procesów kondensacji i polimeryzacji – sterowniczy, w okresie od dnia 10 lipca 1987 r. do dnia 31 grudnia 1992 r. jako kierownik magazynu inwestycyjnego (w którym zgromadzone były wszelkie materiały i środki inwestycyjne), w okresie od dnia 1 stycznia 1993 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. jako starszy magazynier w tym samym magazynie o takim samym asortymencie (jedynie o zmienionej nazwie),.

Wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze co najmniej 25 lat.

W dniu 10 marca 2015 r. wnioskodawca złożył do organu rentowego wniosek o emeryturę.

W dniu 18 maja 2015 r. organ rentowy wydał decyzję odmawiającą wnioskodawcy prawa do świadczenia.

Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego (dalej OFE).

Sąd I instancji zważył, iż żądaniem wnioskodawcy objęte było świadczenie emerytalne uregulowane w art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2015 r., poz. 748; dalej: ustawy o emeryturach i rentach z FUS albo ustawy) w zw. z § 4 ust. 1 pkt. 1 i 3 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej: rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego).

Zgodnie z powołanymi przepisami ubezpieczonemu mężczyźnie urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli do dnia 1 stycznia 1999 r. w wymiarze co najmniej 15 lat wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego oraz osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat, a także nie przystąpił do OFE albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Zgodnie przy tym z § 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tymże rozporządzeniu były okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Jednocześnie podkreślić należy, iż nie każda praca – nawet świadczona w trudnych czy też niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia warunkach uzasadnia przyznanie emerytury w niższym wieku. Uzasadnia to jedynie wykonywanie stale i w pełnym wymiarze pracy wymienionej w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego. Trzeba w tym miejscu nadto podnieść, iż przepisy regulujące materię ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujących; oznacza to, iż w sytuacjach w nich określonych muszą być one stosowane przez organ rentowy w sposób ścisły. Niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2006 r., I UK 138/06, Legalis).

W świetle przytoczonej regulacji przedmiotem ustaleń Sądu pozostawało spełnienie przez wnioskodawcę wszystkich wskazanych przesłanek nabycia prawa do emerytury w niższym wieku – w pierwszej kolejności w zakresie osiągnięcia wymaganego wieku oraz łącznego stażu ubezpieczeniowego.

W tym zakresie wskazany powyżej stan faktyczny ustalony został w znaczącej części na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych wnioskodawcy dotyczących okresu

zatrudnienia w (...) S.A.. Podkreślenia wymaga, że strony postępowania nie kwestionowały autentyczności dokumentów w nich zawartych, a i Sąd nie znalazł podstaw, by zakwestionować ich wiarygodność – poza -częściowo - świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W świetle powołanych dokumentów – w szczególności złożonych do akt organu rentowego świadectw pracy – nie budziło wątpliwości, iż wnioskodawca – urodzony dnia (...) – do dnia 1 stycznia 1999 r. legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze łącznie co najmniej 25 lat. Ustalenia w dalszej kolejności wymagało, czy wnioskodawca może wykazać się okresem łącznym 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca w toku procesu konsekwentnie wywodził, iż przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych w ramach zatrudnienia w (...) S.A.

Organ rentowy, kwestionując powyższą okoliczność, wskazywał, że pracując jako kierownik magazynu, trudno uznać, aby wnioskodawca stale pracował w szczególnych warunkach. Na rozprawie pełnomocnik organu rentowego zmodyfikowała wcześniejsze stanowisko organu rentowego, kwestionując dodatkowo okres pracy wnioskodawcy od dnia 1 stycznia 1993 r. do dnia 31 grudnia 1993 r. Pełnomocnik organu rentowego zmianę stanowiska organu rentowego tłumaczyła faktem, że w 1993 r. praca wnioskodawcy jako starszy magazynier wynikała wyłącznie ze zmiany nazewnictwa uprzednio zajmowanego stanowiska, praca na którym nie została przez ten organ uwzględniona.

W tym zakresie w pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z ogólnymi zasadami procesu cywilnego, to na ubezpieczonym ciąży obowiązek wykazania prawdziwości zgłaszanych twierdzeń i przedstawienia dowodów w tym zakresie (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.). Stąd też ubezpieczony winien był wykazać legitymowaniem się wymaganym okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych – w rozumieniu wskazanych powyżej przepisów – przypadającym przed dniem 1 stycznia 1999 r. W świetle powołanej regulacji nie może także budzić wątpliwości, iż to strony są „gospodarzami” postępowania, a zatem dopuszczenie przez Sąd z urzędu dowodu niewskazanego przez stronę może nastąpić jedynie w wypadkach wyjątkowych i dotyczy sytuacji, w której pomimo aktywności stron w procesie nie jest możliwe wyjaśnienie wszystkich okoliczności koniecznych do rozstrzygnięcia sprawy. W żadnym zaś razie przepis art. 232 k.p.c. nie może być wykorzystywany jako swoista „furtka” do przerzucenia na Sąd obowiązków, które ciążyą na stronie i które służą jej interesom. Dla poparcia powyższego stanowiska wskazać należy, że Sąd Najwyższy stwierdził, że możliwość dopuszczenia przez Sąd dowodu niewskazanego przez strony nie oznacza, że Sąd obowiązany jest zastąpić własnym działaniem bezczynność strony, a skorzystanie przez Sąd ze swojego uprawnienia do podjęcia inicjatywy dowodowej jest możliwe jedynie w szczególnych sytuacjach procesowych o wyjątkowym charakterze (orzeczenie z dnia 7 listopada 1997 r., III CKN 244/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 52). Z taką jednak sytuacją nie mamy do czynienia w przedmiotowym postępowaniu. Postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie, prowadzone z inicjatywy stron, należy w opinii Sądu określić jako wyczerpujące i tym samym wystarczające do merytorycznego rozstrzygnięcia sporu, zaś ewentualne braki w tym zakresie podlegać mogą ocenie wyłącznie w ramach realizacji przez strony obowiązków procesowych, określonych rozkładem ciężaru dowodu, tym bardziej, gdy jak w przedmiotowej sprawie wnioskodawca reprezentowany był przez fachowego pełnomocnika.

Odnośnie zatem powyższej spornej okoliczności Sąd I instancji wskazał, iż najistotniejszą dla rozstrzygnięcia sprawy kwestią pozostaje faktyczny zakres wykonywanych przez ubezpieczonego w ramach zatrudnienia obowiązków, dla których ustalenia nie jest jednak wystarczające samo oznaczenie zajmowanego stanowiska, a ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie może być oparte wyłącznie o twierdzenia samej strony. Jakkolwiek zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy, to jednak nie jest to jedyna i niepodważalna droga do wykazania zatrudnienia w szczególnych warunkach. Zgodnie bowiem z § 22 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2001 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412; dalej: rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe), jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu,

że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres. Trzeba nadto zauważyć, iż w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawdaniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kpc. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 ust. 1 rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe dotyczą wyłącznie postępowania przed organem rentowym (tak aktualne również na gruncie obecnie obowiązującego rozporządzenia: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996, Nr 16, poz. 239, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2008 r., II UK 259/07, Legalis; zob. też wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 16 października 2013 r., IV U 237/13, LEX nr 1716122).

Co prawda, w zakresie faktycznego wykonywania przez ubezpieczonego w ramach zatrudnienia obowiązków przedstawione zostało nie tylko świadectwo pracy ale także świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jednak zaznaczyć należy, iż świadectwo takie z racji swego wystawcy nie posiadają waloru dokumentu urzędowego, a zatem nie stanowią automatycznie dowodu tego, co zostało zapisane w jego treści i nie znajduje do niego zastosowania regulacja art. 252 k.p.c. Pamiętać także należy, iż takie świadectwa pracy nie są dokumentami abstrakcyjnymi i muszą znajdować oparcie w posiadanej przez zakład pracy dokumentacji, a w konsekwencji mogą być poprzez te dokumenty weryfikowane (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 listopada 2006 r., III AUa 466/06, LEX nr 310487 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 13 marca 2013 r., III AUa 1267/12, LEX nr 1294845). Stąd też w ramach niniejszego postępowania Sąd dokonał weryfikacji złożonych dokumentów – także w kontekście ich treści – przez pryzmat dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy (karty w aktach osobowych wnioskodawcy) z okresu zatrudnienia w (...) S.A. oraz zeznań wnioskodawcy i świadków R. C. i T. W. dla oceny zasadności zgłoszonego żądania.

Dla oceny tegoż żądania najistotniejszym pozostaje możliwość uwzględnienia - jako okresów pracy w warunkach szczególnych – zakwestionowanych przez organ rentowy okresów pracy w charakterze kierownika magazynu i starszego magazyniera. Z zakresu obowiązków wnioskodawcy jako kierownika magazynu inwestycyjnego (k. B-32) wynika, że wnioskodawca pracował m. in. przy przyjmowaniu, magazynowaniu i wydawaniu materiałów, maszyn, urządzeń i wyposażenia zakupionego na cele inwestycyjne. Ze zgodnych, spójnych i logicznych zeznań wnioskodawcy i świadków wynika, że chodziło o materiały, maszyny, urządzenia i wyposażenie różnego typu. Nie tylko zatem o materiały pyliste, toksyczne, żrące, parzące i wybuchowe – co podważa w ocenie sądu treść zapisów świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Było wśród nich umeblowanie, śrubki, silniki, pompy, wyposażenie laboratorium chemicznego, środki chemiczne. Wnioskodawca wydawał rzeczy znajdujące się w magazynie w takim samym stanie, w jakim je przyjął, nie konfekcjonując ich ani w żaden sposób nie przerabiając. Świadczenie i wnioskodawca zgodnie przy tym zeznali, że charakter pracy wnioskodawcy jako kierownika magazynu inwestycyjnego nie różnił się od charakteru pracy starszego magazyniera magazynu inwestycyjnego (a jak przyznał sam wnioskodawca faktycznie przez cały czas pracował w tym samym magazynie z takim samym asortymentem), czego dowodem jest np. ponoszenie odpowiedzialności za ewentualne niedobory w magazynie inwestycyjnym przez kierownika tegoż magazynu na równi ze starszymi magazynierami (k. B-38).

W ocenie Sądu Okręgowego, brak jest podstaw do jednoznacznego ustalenia charakteru wykonywania pracy przez wnioskodawcę w spornym czasookresie w szczególnych warunkach - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd bowiem dał wiarę zeznaniom świadków i wnioskodawcy jako logicznych, zgodnych i spójnych w zakresie charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy jako kierownik magazynu. Pracował on bowiem również z materiałami, maszynami, urządzeniami i wyposażeniem, których nie można określić jako pyliste, toksyczne, żrące, parzące i wybuchowe. Chodzi tu o umeblowanie, śrubki, silniki i pompy. Nie sposób zatem przyjąć by praca wnioskodawcy stale i w pełnym wymiarze odpowiadała charakterowi wskazanemu w wykazie A dział IV poz. 40 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. a tym bardziej w dziale XIV poz. 24 tegoż rozporządzenia, nawet jeśli w poszczególnych okresach (a nie wykazano w żaden sposób w toku postępowania by sytuacja taka miała miejsce stale) w magazynie, w którym pracował wnioskodawca znajdowały się także substancje pyliste, toksyczne, żrące, parzące i wybuchowe, z którymi – jedynie w razie uszkodzenia opakowań zbiorczych w jakich były one przechowywane - mógł mieć on sporadycznie kontakt. Wnioskodawca jak sam przyznał nie konfekcjonował w żaden sposób substancji

pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych. Ustalenia powyższe Sąd oparł również na zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy dokumentach. Analiza zawartych w powyższych aktach dokumentów świadczy bowiem o braku ingerencji w ich treść osób trzecich. Złożone dokumenty są ułożone chronologicznie, a także czytelne i pozbawione jakichkolwiek śladów przeprawiania. Wymienione fakty pozwalają na uznanie akt osobowych wnioskodawcy za kompletne i zupełne, a tym samym uznania ich, jako wiarygodnych, za podstawę dokonanych w sprawie ustaleń.

W świetle powołanych okoliczności Sąd I instancji stwierdził, iż brak jest podstaw do uznania, by w okresie od dnia 10 lipca 1987 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Przedstawiona wyżej argumentacja prowadzi do wniosku, iż wnioskodawca nie spełnił wszystkich niezbędnych warunków do przyznania mu emerytury w niższym wieku, o której mowa w art. 184 ust. 1 i 2 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z § 4 ust. 1 pkt. 1 i 3 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego. Wnioskodawca nie udowodnił bowiem wymaganego okresu 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, obniżającego wiek emerytalny.

Mając na uwadze powyższe rozważania, uznając decyzję organu rentowego z dnia 18 maja 2015 r. za pozbawioną wad tak faktycznych, jak i prawnych, na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji. Sąd nie stwierdził bowiem żadnych podstaw do uwzględnienia odwołania wnioskodawcy.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca E. P., zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie;

- art 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegającym na pominięciu zeznań świadków w części wskazującej na to, iż substancje zgromadzone w magazynie miały na celu zapewnianie ciągłości pracy zakładom chemicznym, a także zupełne pominięcie okoliczności, iż wskazywane przez świadków i ubezpieczonego substancje są silnie żrące, toksyczne i pracownik nie mógł mieć z nimi bezpośredniego kontaktu, a tym samym bezzasadne uznanie, iż z zebranego materiału dowodowego, nie wynika że E. P. w okresie od 10.07.1987 do 31.12.1993 r, oraz w okresie od 01.01.1993 do 31.12.1998 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych z wykazu A, dział III poz. 40 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1933 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

- art 233 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne uznanie za niewiarygodne świadectwa pracy za okres od 1.01.1993 r. do 31.12.1998 r.;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie w rozważaniach Sądu, iż magazyn, w którym pracował wnioskodawca, był częścią zakładów chemicznych, a materiały w nim zgromadzone miały zapewnić ciągłość pracy linii do produkcji nawozów sztucznych i innych substancji chemicznych;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak dostatecznego przedstawienia ustaleń faktycznych, pominięcia w uzasadnieniu, a tym samym nieustosunkowania się co do zeznań świadków i wyjaśnień ubezpieczonego co do niezmiennego miejsca świadczenia pracy w spornych okresach na magazynie w warunkach szczególnych, a tym samym również nieustosunkowanie się do kwestii tego, iż magazyn w którym wykonywana była praca należał do przedsiębiorstwa chemicznego należącego do określonej gałęzi przemysłu, co również ma znaczenie determinujące w kwestii ustalenie okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

art 184 w zw. z art. 32 ust. 2,3,4 oraz art 27 ust 1 ustawy z 17.12.1996 r, o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zwana dalej; ustawą emerytalną) w zw. z § 2 ust, 1, § 3 i § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7,02.1983 w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze (zwane dalej rozporządzeniem) w zw. z pkt. 40 działu IV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia przez:

- przyjęcie, że samo wykonywanie przez ubezpieczonego prac magazynowych w zakładach chemicznych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie stanowią pracy w szczególnych warunkach;
- odmowę zakwalifikowania spornych okresów zatrudnienia jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach mimo iż ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace magazynowe w zakładach chemicznych;
- uznanie, iż do zaliczenia danych czynności do prac magazynowych w zakładach chemicznych (zgodnie z pkt 40 działu IV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia) konieczne jest, aby w magazynie stale znajdowały się substancje żrące, pyliste, toksyczne, parzące i wybuchowe, z którymi pracownik musiał mieć bezpośredni kontakt, w sytuacji, gdy z literalnego brzmienia wspomnianego wyżej punktu załącznika wynika, iż wykonywanie tylko „prac magazynowych w zakładach chemicznych (w chemii) uprawnia do zaliczenia danego okresu jako pracy w szczególnych warunkach,
- uznanie, iż prace magazynowe wykonywane w zakładach chemicznych nie stanowią pracy „w chemii” zgodnie z wykazem A, dział IV stanowiącym załącznik do rozporządzenia, a w konsekwencji uznanie, iż ubezpieczony nie udowodnił wymaganych 15 lat okresu pracy w warunkach szczególnych;
- Zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach prac resortu przemysłu chemicznego i lekkiego wraz z załącznikiem nr 1, wykazem A, dział IV poz. 40 pkt 15

poprzez jego niezastosowanie do stanu faktycznego przedmiotowej sprawy.

Zarzucając powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji ZUS poprzez przyznanie E. P. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze; ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy bezpośrednio do rozpoznania organowi rentowemu oraz o zasądzenie na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania za obydwie instancje.

W uzasadnieniu skarżący umotywowował podniesione zarzuty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleciem bądź zmianą zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem niniejszej sprawy było przyznanie wnioskodawcy E. P. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Wskazać na wstępie trzeba, iż w powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobody oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej. Sąd Apelacyjny zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05.11.1998r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Podstawą prawną żądania emerytury w wieku niższym niż wymagany dla mężczyzn wiek jest w przypadku wnioskodawcy przepis art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (dalej: ustawa emerytalna), zgodnie z którym ubezpieczonym (mężczyznom) urodzonym po dniu 31.12.1948 r. przysługuje prawo do emerytury po

osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej, jeżeli w dniu wejścia tej ustawy w życie, tj. w dniu 01.01.1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy emerytalnej (co najmniej 25- letni).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego (art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Przepis art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej dotyczy zatem wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. 01.01.1999 r. już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym, w tym wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, lecz nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku emerytalnego.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 cyt. ustawy, dla celów ustalenia uprawnień do emerytury w wieku obniżonym z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których uprawnionym osobom przysługuje prawo do emerytury w wieku obniżonym, ustala się natomiast – jak stanowi ust. 4 art. 32 cyt. ustawy - na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej: rozporządzenie).

Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki, tj. osiągnięcie wieku emerytalnego (kobieta – 55 lat, mężczyzna – 60 lat) i okres zatrudnienia (kobieta – 20, mężczyzna - 25 lat), w tym 15 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze. Przesłanki te należy spełnić kumulatywnie. Nie spełnienie jednego ze wskazanych warunków czyni niemożliwym przyznanie emerytury w wieku obniżonym.

Wnioskodawca podnosił, iż do zaliczonego mu przez organ rentowy stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat 2 miesięcy i 9 dni powinien zostać mu doliczony okres od dnia 10 lipca 1987 r. do dnia 31 grudnia 1992 r., kiedy to ubezpieczony zatrudniony był w (...) S.A. jako kierownik magazynu inwestycyjnego, wykonywał pracę w warunkach szczególnych, o jakiej mowa w wykazie A rozporządzenia w dziale IV (W chemii) pod poz. 40 (Prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych).

Przytoczyć w tym miejscu należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r. (II UK 21/10, Lex nr 619638), iż dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji trafnie zaś ustalił, iż praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornym okresie nie była pracą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywana w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 184 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny nie kwestionuje wprawdzie tego, że w magazynie, w którym pracował wnioskodawca, znajdowały się materiały żrące, toksyczne, parzące i wybuchowe. Z całą pewnością jednak praca wykonywana przez wnioskodawcę nie była pracą świadczona stale i w pełnym wymiarze w takich właśnie warunkach.

Jak wynika z zakresu obowiązków wnioskodawcy, znajdującego się na k. B 32 akt osobowych ubezpieczonego, do jego obowiązków jako kierownika magazynu należały m. in. udział w opracowaniu rozmieszczeń materiałów, maszyn i urządzeń w budynkach magazynowych, wyposażenie magazynu w środki niezbędne do prowadzenia magazynu oraz dla zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, przyjmowanie i składowanie dostaw materiałów, maszyn i urządzeń przeznaczonych na cele inwestycyjne, odbiór jakościowy materiałów przeznaczonych na cele inwestycyjne, kontrola merytoryczna, formalna i rachunkowa sporządzonych przez poległych pracowników przyjęcia PZ, wyjaśnienia powstałych różnic inwentaryzacyjnych i inne.

Świadek R. C. zeznał, iż w magazynie, w którym pracował razem z wnioskodawcą, były różnorodne materiały, kontrakcje stalowe, śruby i inne. Do obowiązków ubezpieczonego należał załadunek tych materiałów, ich wydawanie, przyjmowanie towaru, spisanie go. Świadek podkreślił, iż był to magazyn inwestycyjny. Były tam wprawdzie również substancje takie jak kwas siarkowy czy octowy, ale niewielkie ilości

Świadek T. W. zeznał z kolei, iż w magazynie były składowane wprawdzie substancje żrące i pyliste takie jak wodorotlenek sodu czy kwas solny, ale poza chemikaliami przechowywano tam również konstrukcje stalowe oraz elementy wyposażenia laboratorium.

Sam wnioskodawca również przyznał, iż w magazynie inwentaryzacyjnym, w którym pracował, był towar mieszany, tj. nie tylko substancje chemiczne, ale również wyposażenie laboratorium czy meble.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w świetle powyższych dowodów, praca wykonywana przez wnioskodawcę nie może być uznana za pracę wykonywaną stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych. Za taką można by jego pracę uznać bowiem jedynie wówczas, gdyby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się pracami magazynowymi, załadunkowymi, rozładunkowymi, transportem oraz konfekcjonowaniem surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych. Z przedstawionego wyżej materiału dowodowego wynika jednak jednoznacznie, iż ubezpieczony pracy takiej nie wykonywał, gdyż do jego obowiązków należały prace magazynowe nie tylko przy materiałach toksycznych czy żrących, ale również przy meblach, śrubach, konstrukcjach metalowych i wyposażeniem laboratorium.

Odnosząc się do apelacji wnioskodawcy, wskazać należy, iż podniesione w niej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Przede wszystkim nie ma racji skarżący, jakoby sam fakt przedłożenia przez niego świadectwa pracy w warunkach szczególnych decydował o tym, iż wykonywał on prace w warunkach szczególnych. Podkreślić bowiem należy, iż świadectwo pracy nie ma mocy wiążącej zarówno dla pozwanego, jak i dla Sądu. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi jedynie domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. W postępowaniu sądowym świadectwo pracy traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c. podlega kontroli zarówno co do prawidłowości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej, gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej dowodowych. Sąd może zatem prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych we właściwych przepisach (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 24 września 2008r., III AUa 795/08, OSB 2008/4/60; wyrok SA w Katowicach z dnia 4 listopada 2008r., III AUa 3113/08, LEX nr 552003). Przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie dowodowe wykazało zaś jednoznacznie, iż pomimo wystawienia takiego świadectwa pracy, wnioskodawca nie świadczył stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych.

Wbrew twierdzeniom apelującego, również sam fakt, iż pracował on w magazynie, w którym znajdowały się substancje chemiczne nie przesądza o tym, iż wykonywał prace w warunkach szczególnych. Podkreślić raz jeszcze należy, iż ubezpieczony pracował w magazynie inwestycyjnym, a sam fakt znajdowania się w nim również w pewnym (niewielkim) zakresie materiałów chemicznych nie powoduje niebezpieczeństwa dla wnioskodawcy, stanowiąc

tym samym decydujący argument za uznaniem jego pracy za pracę w warunkach szczególnych. Wbrew bowiem twierdzeniom apelującego, decydującym w tym zakresie jest stały bezpośredni kontakt z takimi substancjami, który ma miejsce tylko wówczas, gdy pracownik stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonuje prace magazynowe przy wymienionych w wykazie A rozporządzenia w dziale IV pod poz. 40 substancjach.

Reasumując, stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy trafnie uznał, iż wnioskodawca w spornym okresie nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych, a tym samym nie spełnił wszystkich przesłanek przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawcy.

SSA Bożena Grubba SSA Alicja Podlewska SSA Maria Sałańska-Szumakowicz